

EXPERTISECENTRUM CULTUURONDERWIJS

Mocca en de pilot & LEERGEMEENSCHAP CULTUURCOACHES

Februari 2022

Mocca en de pilot en leergemeenschap cultuurcoaches | 2

De Leergemeenschap Cultuurcoaches in de praktijk | 4

De bijeenkomsten leergemeenschap pilot cultuurcoaches | 5

De Regeling Cultuurcoach en Corona | 8

In opdracht van de gemeente Amsterdam, afdelingen Onderwijs en Kunst & Cultuur en met bijdragen van het Amsterdams Fonds voor de Kunst

Mocca en de pilot en leergemeenschap cultuurcoaches

In 2021 werkten de afdelingen Onderwijs en Cultuur van de gemeente Amsterdam, Mocca en het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) nauw samen in de opzet en uitvoering van een pilot cultuurcoaches/brede regeling combinatiefunctionaris. Deze pilot was een testfase waarin culturele instellingen, dankzij een landelijke en een gemeentelijke geldstroom, aan scholen een vakdocent met lesbevoegdheid ter beschikking stelden. Na een jaar kijken we terug op een geslaagde testfase. Zelfs in een periode waarin door Covid alles onder druk stond, werkten 98 cultuurcoaches van 29 culturele instellingen samen met de teams van 86 scholen. De ervaringen van de pilot zijn de grondslag voor een meerjarige regeling van het AFK vanaf maart 2022. Deze meerjarige regeling is mede dankzij de wethouder Onderwijs, Marjolein Moorman, ingesteld.

Werkzaamheden cultuurcoaches

De vakdocent, of cultuurcoach, wordt ook combinatiefunctionaris genoemd omdat deze meerdere opdrachten heeft. De cultuurcoach zorgt voor werkdrukverlaging voor leerkrachten door het zelfstandig geven van kunstlessen. Hier besteden de coaches binnen de pilot gemiddeld 61% van hun werktijd aan. De overige 39% zorgen ze voor doorstroom naar buitenschoolse cultuurparticipatie en het doorverwijzen van leerlingen naar zowel de eigen instelling als naar instellingen in de buurt van de school. De coach scout leerlingen met plezier of talent in een kunstdiscipline en stimuleert deze tot cultuurparticipatie in de vrije tijd. Waar nodig begeleidt de coach de leerling en ouders bij het organiseren van de doorstroom.

Van kansenongelijkheid naar kansengelijkheid: Karim Amghar in gesprek met de Leergemeenschap Cultuurcoach vanuit de Balie

Periode en proces

Vanaf januari 2020 konden culturele instellingen een aanvraag indienen bij het AFK om cultuurcoaches vanuit hun instelling een plek te geven op een primair onderwijs-, speciaal basisonderwijs-, speciaal onderwijs-, speciaal voortgezet onderwijs- en vmbo-school in de gemeente Amsterdam. Op 24 januari organiseerden Mocca, de afdelingen Cultuur en Onderwijs van de gemeente en het AFK een eerste informatiebijeenkomst voor Amsterdamse culturele instellingen waarin de pilot en het aanvraagproces werden toegelicht. 10 culturele instellingen deden een aanvraag. De pilot ging op 15 juni 2020 officieel van start met, in eerste instantie, 36 cultuurcoaches.

Vooronderzoek en ontwikkeling pilot

Landelijk werken er al sinds 2008 combinatiefunctionarissen zoals buurtsportcoaches en cultuurcoaches om kinderen en jongeren aan het sporten te krijgen en cultureel actief te laten worden. Mocca sprak met landelijke partijen en stakeholders in Rotterdam, Utrecht en Amersfoort waar de cultuurcoach al actief is op scholen en in welzijnsorganisaties. De kennis die Mocca opdeed in dit vooronderzoek stond aan de basis van de ontwikkeling en opzet van de pilot Cultuurcoach door de gemeente Amsterdam, het AFK en Mocca. Mocca maakte ook intentieverklaringen voor deelnemende scholen en culturele instellingen die daarmee afspraken om duurzaam de handen ineen te slaan voor cultuureducatie en cultuurparticipatie van leerlingen in de wijk.

Procesbegeleiding en monitoring

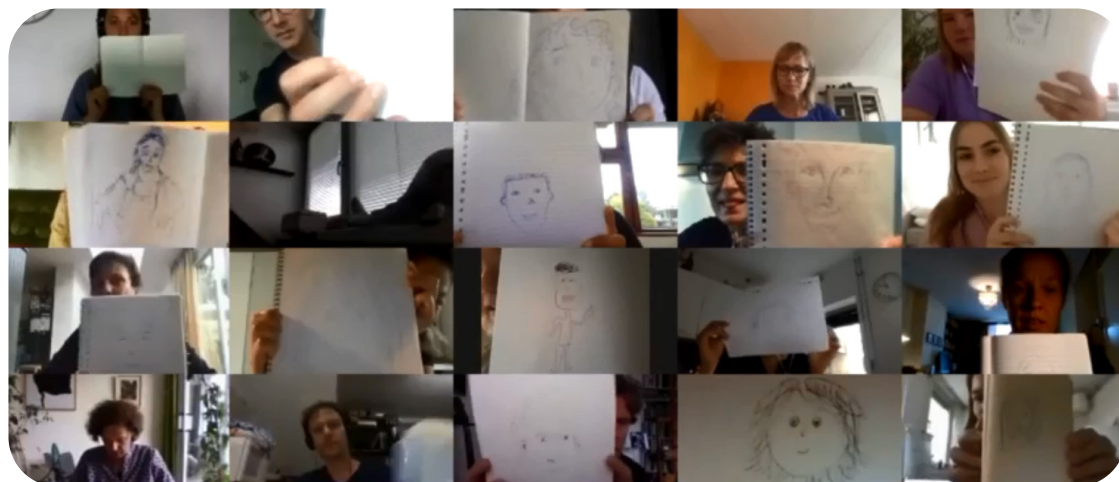
Gedurende de pilot begeleidde Mocca het proces en monitorde de culturele instellingen en de cultuurcoaches. Mocca zette de relaties en contacten bij de scholen in om instellingen en coaches met scholen te verbinden. We trokken samen

met de cultuurcoaches op om hen zo zacht mogelijk te laten landen in de scholen. Er werden tussentijdse resultaten opgehaald voor een tussentijds evaluatie rapport voor alle stakeholders. Hiervoor bevroeg Mocca de cultuurcoaches, deelnemende culturele instellingen en scholen. De enquêtes, evaluaties en verslagen leveren de beleidslijnen voor de verbreding van de Pilot Cultuurcoach in januari 2021 en voor de invoering van de nieuwe meerjarige Regeling Cultuurcoach 2022-2024.

Leergemeenschap cultuurcoaches

Uit het vooronderzoek kwam naar voren dat een leergemeenschap voor deskundigheidsbevordering en netwerkvorming voor de pilot cultuurcoaches belangrijk is voor het werk van cultuurcoaches. Gedurende de pilot had Mocca de taak om een leergemeenschap op te zetten en uit te voeren.

Zoom-bijeenkomst van
de Leergemeenschap
Cultuurcoach
23 september 2020

De Leergemeenschap Cultuurcoaches in de praktijk

Quote cultuurcoach: *'de uitwisseling met andere cultuurcoaches was weer erg handig. Hoe verder ik in de cultuurcoaching kom, hoe specifiek de vragen worden die ik heb, ik heb vandaag door de uitwisseling weer antwoord gekregen op bepaalde vragen (soms ook dingen waar ik nog niet heel bewust mee bezig was maar die ter sprake kwamen).'*

Leergemeenschap en dagelijkse praktijk

De leergemeenschap kwam maandelijks bijeen rondom een thema dat relevant is voor de uitvoering van de opdracht van cultuurcoaches. De thema's reflecteren op actuele leervragen van de cultuurcoaches op basis van uitdagingen in hun dagelijkse praktijk op de scholen. Binnen de grote groep cultuurcoaches zette Mocca een kleinere supervisiekring van coaches op als klankbord en adviesraad.

Stempeltekening van leerling van De Punt o.l.v cultuurcoach
Annette Benedictus van Stichting Taalvorming

Van kennisdeling naar groeps kennis naar individuele praktijk

Ter kennisverbreding en deskundigheidsbevordering nodigde Mocca voor elke sessie een expert uit die zijn, haar of hen kennis over een bepaald onderwerp met de coaches deelde. In intervisiemomenten wisselden de coaches ervaringen, ideeën en kennis met elkaar uit om zo van elkaar te leren. Eerst werd de kennis van de expert verwerkt in de groep. Daarna keken de cultuurcoaches hoe ze de kennis en inzichten konden toepassen in het eigen werk.

Inspringen op de actualiteit

Voor Mocca leverde dit een helder beeld op over de dagelijkse praktijk van de cultuurcoach. Over de successen maar ook de struikelpunten. Door de vorm van een leergemeenschap, waarbij de leden zelf de onderwerpen leverden waarover ze wilden uitwisselen, kwam er steeds een onderwerp ter tafel dat nauw op de vragen van de cultuurcoaches aansloot.

De bijeenkomsten leergemeenschap pilot cultuurcoaches

In totaal vonden er 13 bijeenkomsten plaats. In verband met de coronabeperkingen vond het overgrote deel van deze sessies digitaal in Zoom plaats.

Bijeenkomst 1 - Kick off Pilot- Kansengelijkheid door cultuurcoaches

Inventarisatie leervragen, panelgesprekken met experts op het gebied van kansengelijkheid, ouderbetrokkenheid en cultuurcoaches.

Experts: Karim Amghar auteur en docent, Rosien Schipper, projectleider familieschool Lukasschool, Remco Went, Maas Theater en Dans, Mustapha Khaddari, directeur Indische Buurtschool, Mirte Moes en Heerte Wiersma van het Leerorkest en Clayde Menso (moderator).

Bijeenkomst 2 - De Cultuurcoach als bruggenbouwer

Zicht op de cultuurcoach, de Amsterdamse situatie.

Experts: Hannah Kooke, Jongeren Cultuurfonds, Josefiene Poll, LKCA, Dionne Zwennicker, Maas Theater en Dans en Anne-Marie Knippels, Filiaal Theatermakers.

Bijeenkomst 3 - Van kansenongelijkheid naar kansengelijkheid

Hoe herken je kansenongelijkheid op scholen? En wat kun je concreet doen om gelijkere kansen te creëren? Hoe kan de coach in de klas iets veranderen?

Experts: Karim Amghar, auteur en docent en Wilbert Slagboom en Nilay Ceber, Ons'Lieve heer op Solder.

Bijeenkomst 4 - Workshops: culturele kaart maken, contact met ouders leggen, talent bevragen

Doorstroom naar het naschoolse aanbod is een speerpunt van de cultuurcoaches. Hoe verloopt dit proces in de praktijk? Hoe pak je het aan? Met wie kun je hierin samenwerken? Wie kun je inschakelen? Welke financiële mogelijkheden zijn er?

Experts: Nanna Lahn, SEP, Rosien Schipper projectleider familieschool Lukasschool, Willemijn Voerman, The Beach, Hannah Kooke Jongerencultuurfonds, Ben Hekkema, Mocca en Fatmata Bah en Joost van Kersbergen van St. Nowhere.

Bijeenkomst 5 - Tussentijdse resultaten

Plenair: Presentatie tussentijdse resultaten

Dubbelprogramma: de culturele instellingen gingen in gesprek met Kirsten de Graaff van het AFK en de betrokken beleidsadviseurs van de gemeente Amsterdam.

De cultuurcoaches kregen een keynote en intervisie over kansengelijkheid en communicatie met intervisie gespreksleiders Halil Karaaslan, Samir el Hadaoui, Ben Hekkema en Maaïke Boumans.

Bijeenkomst 6 - Groepsdynamiek en veiligheid in de groep

Hoe zorg je voor een veilige sfeer in de klas? Welke stappen kun je volgen als er een negatieve situatie ontstaat?

Expert: Georgios Lazakis, School of Heart Knocks, Intervisiebegeleider: Maaïke Boumans.

Bijeenkomst 7 - Terug de school in na een lockdown

Hoe zorg je ervoor dat de hele school (weer) weet wat je voor ze kan betekenen? En hoe creëer je (weer) draagvlak bij de directie, het team, ouders en leerlingen?

Expert: Willemijn Voerman, The Beach, Intervisiebegeleider: Maaïke Boumans.

Bijeenkomst 8 - Tussentijdse evaluatie

Welke initiatieven en projecten zijn dwars door corona heen ontstaan? Bijeenkomst met alle stakeholders over de uitkomsten van de enquête die Mocca hield onder de pilotscholen en hun cultuurcoaches.

Met optreden van Redouan Ait Chitt

Gemeente Amsterdam: Marja van Nieuwkerk en Sharon Trémour

AFK: Kirsten de Graaff

Gespreksleiders: Samir El Hadaoui, Margie Kessler, Kashif Amin, Zulia Rosalina.

Bijeenkomst 9 - Kunst en het kindbrein

Door kunst- en cultuuronderwijs ontwikkelen kinderen zich. Hoe komt dat eigenlijk? En op welke manier gebeurt dat? Waarom heeft kunst- en cultuuronderwijs ook invloed op het leren bij andere vakken? Wat is het effect van de kunsten op de hersenen?

Experts: Mark Mieras, wetenschapper en Laymina Emerencia, Aslan Muziekcentrum.

Groep 4, Sami

*Helemaal achterin de aarde
Ik voel me goed
kriebels in mijn nek
helemaal achter in de aarde
de lucht is mooi
ik zie veel dieren
helemaal achter in de aarde
Ik voel me goed*

Gedichtje door leerling van De Punt
met cultuurcoach Annette Benedictus van Stichting Taalvorming

© Henk Rougier

Cultuurcoaches maken kennis met elkaar tijdens
de aftrap Pilot Cultuurcoach

Bijeenkomst 10 - Weerstand: Van 'Ja maar' naar 'Ja en'

Hoe buig je een 'ja maar' om naar een 'ja en'? Deze leergemeenschap stond in het teken van weerstand herkennen, erkennen en ombuigen.

Experts: Adriën Schilder van SEP, Anno Pander van basisschool Elzenhagen, Joanne Smolders van Aslan & Concertgebouw en Ben Hekkema, Mocca.

Bijeenkomst 11 - Verbinding in de wijk

It takes a village to raise a child. Hoe werk je samen met de organisaties in de wijk om een leerling verder te helpen? Wie zijn je samenwerkingspartners, welke locaties zijn er? Hoe vergroot je samen de kansen en het welzijn van een kind?

Experts: Wenner Regales jongerenwerker en Layzmina Emerencia Aslan Muziekcentrum

Bijeenkomst 12 - De Cultuurcoach buiten de klas

Hoe vergroot je de ouderbetrokkenheid? Hoe geef je invulling aan je cultuurcoacheschap buiten de kunstlessen?

Experts: Mustapha Kaddari, directeur Indische Buurtschool Hannah Kooke, Jongeren Cultuurfonds

Groep 4, Ayoub

Na schooltijd

Was er eens een giraf boven de ...

Ik kreeg een muis als huisdier

De zon lacht naar mij

Ik speel met mijn huisdier

Opeens kon hij praten

Ik schrok

De giraf schrok ook

Gedichtje door leerling van De Punt
met cultuurcoach Annette Benedictus van Stichting Taalvorming

Bijeenkomst 13 - Afsluiting pilot cultuurcoaches

Afsluiting van de pilot en het delen van wat er bereikt is met en door de cultuurcoaches. Met Peggy Brandon, directeur van Mocca, Kim Blackburn, projectleider cultuurcoaches en Niek Putman, programmamaker voor de leergemeenschap.

© Henk Rougier

Cultuurcoaches in gesprek tijdens de aftrap Pilot Cultuurcoach

De Regeling Cultuurcoach en Corona

Zoals het leven aangepast doorging in corona zo ging ook de pilot cultuurcoaches door. Samen met de coaches zochten scholen oplossingen om, ondanks de beperkende maatregelen, het werk voort te zetten.

Na een initiële periode van omschakelen werkten de coaches op afstand, gaven digitale lessen, hybride lessen of sprongen in bij corona uitval van leerkrachten op hun scholen.

Doorstroom naar buitenschoolse lessen vond tijdens zachte lockdowns plaats. Dit was tijdens de periodes van harde lockdown, waarbij alle buitenschoolse activiteiten staakten, ingewikkeld. Ook kunstles geven op school was tijdens harde lockdowns niet mogelijk. Mocca stuurde daarom alle pilot-

scholen en partnerinstellingen een nieuwsbrief over andere manieren waarop de pilotscholen de cultuurcoach konden inzetten zoals het geven van online lessen, het maken van digitale kunstlespakketten of het geven van kunstlessen tijdens de noodopvang. Zo konden de kunstlessen toch doorgaan en droeg de cultuurcoach bij aan werkdrukverlaging tijdens een extra moeilijke periode voor de scholen.

De Cultuurcoach regeling in de Praktijk

Vanuit de reguliere werkzaamheden van Mocca hadden Mocca adviseurs een adviserende rol op de scholen waar cultuurcoaches actief lessen gaven, projecten opzetten en doorstroom bevorderden. Tijdens de reguliere adviesgesprekken van adviseurs met ICC'ers en schooldirecties spraken deze zich positief uit over de samenwerking met de cultuurcoaches. In de gangen van de scholen en op de social media accounts van de culturele instellingen waar de coaches voor werkten, waren voorbeelden van de effecten van coaches in de praktijk zichtbaar. Die voorbeelden verdienen een groter publiek. Mocca verzamelde om die reden een jaar lang beelden en verhalen in een cultuurcoach portfolio. De portfolio helpt om het werk van de coach en de effecten van de pilot in de school zichtbaar te maken en te delen met de stad. Klik [hier](#) om de portfolio te bekijken.

Het Talent Paspoort ontwikkeld door cultuurcoaches
Petra Veenstra en Mette Steincke van De Rode Loper op School

Mocca

Directie: Peggy Brandon

Projectbegeleiding: Kim Blackburn

Coördinatie en ontwikkeling leergemeenschap: Babette van Harsselaar

Programmamaker voor de leergemeenschap: Niek Putman

Tekst en redactie: Christy Ju

Opmaak: Francien van Maasdijk

Opdrachtgever gemeente Amsterdam

Beleidsadviseur Onderwijs: Sharon Trémour

Beleidsadviseur Kunst en Cultuur: Marja van Nieuwkerk

Amsterdams Fonds voor de Kunst

Hoofd Letteren, Cultuureducatie en Cultuurmakers: Kirsten de Graaff

Februari 2022

EXPERTISECENTRUM CULTUURONDERWIJS

Baarsjesweg 224 1058 AA Amsterdam

T 020 - 620 9567 | info@mocca-amsterdam.nl

www.mocca.amsterdam